

3. Земельний кодекс України 2768-III від 25.10.2001р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення 20.10.2019).
4. Закон України Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень від 01.07.2004 року № 1952-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. №51 (17.12.2004). Ст. 553.

Крук А.Є.
*студентки юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
доктор права УВУ, завідувач кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Кравчук М.В.*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ

Права людини починаються з прав дитини. Захист прав дитини є один із найважливіших в Україні, адже ставлення до дітей, рівень їхньої безпеки та захищеності у державі, стан їхнього всебічного розвитку є одним із показників цивілізованості та гуманності суспільства. Наша держава визнає, що діти є особливо уразливою групою з огляду на їх вік, психічний та фізичний розвиток, життєву недосвідченість, тому вони потребують спеціального постійного догляду та захисту.

Конвенція ратифікована Постановою Верховної Ради України № 789XII (78912) від 27 лютого 1991 та набула чинності для України 27 вересня 1991. В 1993 в Києві створено Всеукраїнській комітет захисту дітей. Згідно з Конвенцією в квітні 2001 прийнято Закон про охорону дитинства.

Незважаючи на чималий проміжок часу від підписання «Конвенції про права дитини», громадяни України ще й досі намагаються довести всі встановленні права не лише дітей, а й дорослих, бо саме вони повинні контролювати та дотримуватися всіх законних прав дітей. Незважаючи на значні зрушення, що відбулися у сфері охорони дитини протягом останніх років, стає очевидним, що існуюча в Україні система захисту прав дітей не в змозі повною мірою забезпечити реалізацію їхніх прав.

Діти, які внаслідок смерті батьків, позбавлення батьків батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування, мають право на особливий захист і допомогу з боку держави. Відсутність одного або двох з батьків та батьківського піклування підтверджується відповідними документами, які є підставою для надання цим дітям матеріального забезпечення і пільг, передбачених законодавством України. Та чи все так, як має бути?

Саме це зумовлює необхідність пошуку та створення нових механізмів реалізації державної політики щодо підтримки дітей. В Україні ще не напрацьовано чіткого механізму забезпечення реалізації та контролю за виконанням норм захисту прав дитини.

Актуальність теми дослідження полягає у висвітленні головних проблем, які виникають в Україні при здійсненні захисту прав та інтересів дітей,

спираючись на думку науковців на те, що законодавство України у сфері сімейної політики має більш декларативний, ніж практичний характер.

Феномен сирітства має неабиякі юридичні наслідки – порушується конституційне право дитини на сімейне виховання та батьківське піклування, а це є порушення одного з базових прав дитини, проголошених Конвенцією ООН про права дитини. Тому діяльність усіх відповідних соціальних інститутів, у тому числі і держави, має бути спрямована на створення таких форм виховання і утримання дитини-сироти, які хоча б певною мірою могли компенсувати відсутність сім'ї. Певною мірою, тому що всі форми можуть лише пом'якшити вплив негативних факторів на дитину, становище, у якому вона опинилася, а не компенсувати повністю відсутність її власної сім'ї.

Законодавство України гарантує цілу низку пільг і допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківської опіки. Разом з тим, сирітство набирає загрозливих масштабів. Нам розповідають, приводячи статистику, про збільшення народжуваності в Україні за останні роки. Якщо уважно подивитися, то ця тенденція співпадає зі збільшенням виплат за народження дитини. Разом з цим кількість дітей-сиріт, та дітей, позбавлених батьківського піклування збільшилося втричі та продовжує збільшуватися.

На мою думку, для зменшення кількості дітей-сиріт держава повинна впроваджувати наступні заходи:

- забезпечувати своєчасне виявлення і облік дітей, які залишилися без піклування батьків та надання їм статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;

- підвищувати рівень матеріального забезпечення населення, що можливе за умов створення робочих місць та адекватного життєвим потребам розміру оплати праці;

- активізувати роботу щодо пошуку кандидатів в потенційні усиновителі, опікуни, прийомні батьки та батьки-вихователі;

- боротися з алкоголізмом та наркоманією – суттєвими причинами поширення соціального сирітства;

- реалізувати соціальні програми, спрямовані на матеріальну та соціальну підтримку сімей з дітьми, молодих сімей, неповних сімей; соціальну політику, спрямовану на піднесення сімейних цінностей, формування культури сім'ї, виховання в батьків відповідальності за виконання батьківських обов'язків.

Важливе місце у питанні захисту прав дитини посідає ювенальна юстиція, під якою розуміють систему державних і недержавних інститутів, діяльність яких спрямована на захист прав дитини, правовий і соціальний вплив на дитину та її оточення через: державні структури і громадські організації, а також волонтерський рух, метою діяльності яких є захист прав дітей, запобігання вчиненню ними протиправних діянь. Для створення дієвих механізмів захисту прав дітей, вирішення проблемних питань щодо неповнолітніх та формування спеціальних підходів до цієї категорії осіб у національному судочинстві найбільш простим та реальним шляхом є введення або поглиблення спеціалізації суддів – закріплення зазначеної категорії справ за найбільш досвідченими суддями місцевих загальних судів та створення спеціалізованих судових складів у загальних апеляційних судах.

Досить проблемним питанням у сфері захисту інтересів дітей в нашій державі є питання омбудсмена в справах дітей, його роль та значення.

Необхідність створення посади спеціального омбудсмена в інтересах дітей обґрунтовується щонайменше трьома причинами: по-перше, діти через особливості свого психічного і фізичного розвитку вимагають особливого підходу; по-друге, через відсутність життєвого досвіду і певною мірою залежного становища вони не завжди самостійно можуть захистити свої права і законні інтереси; по-третє, благополуччя та нормальний розвиток дітей визначають майбутнє будь-якої країни.

Отже, на сучасному етапі розвитку для України першочерговим завданням є створення юридичної бази щодо виховання дітей, яка б повною мірою відповідала міжнародним вимогам і забезпечувала реалізацію прав кожної дитини та передбачала механізм захисту цих прав у випадку їх порушення. Виховна державна політика, спрямована на розвиток сім'ї і захисту прав дитини в ній потребує значних капіталовкладень, але забезпечує довготривалі результати, адже йдеться про молоде покоління, яке стане через десять-п'ятнадцять років рушійною силою суспільного розвитку, отже, закладені суспільні цінності та культурні надбання, засвоєні у їхньому світогляді, стануть мотивами активної суспільної діяльності та визначатимуть становлення та розвиток усієї держави.

М. Кравчук з приводу захисту прав людини, що охоплює і права дитини, підкреслив, що «утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Безперечно, ситуація з державним юридичним забезпеченням і захистом основних прав людини в Україні (мається на увазі і дитини) сьогодні ще не може вважатися задовільною. ...Проте напрямок з питання гарантування прав людини обрано Україною принципово. І це дає підстави на поліпшення ситуації» [10, с.169].

Список використаних джерел

1. Конституція України. Прийнята 28.06.1996 року на 5-й сесії Верховної Ради України 2-го скликання.
2. Закон України «Про охорону дитинства». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 30. ст.142.
3. Указ Президента України «Про Національну стратегію профілактики соціального сирітства на період до 2020 року» від 2012 р. Відомості Верховної Ради України URL. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/609/2012> (дата звернення: 19.10.2019).
4. Сіра І. Становлення інституту Уповноваженого з прав дитини в Україні. Вісник НАДУ при Президентіві України. 2013. С. 1-9.
5. Михайлова І. Ювенальна юстиція в Україні: проблеми становлення. Вісник прокуратури. 2010. С. 99-104.
6. Закон України «Про охорону дитинства». Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 30. ст. 142.
7. Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини: Указ Президента України від 11 серпня 2011 р. URL <http://www.president.gov.ua/documents/13858.html> (дата звернення: 19.10.2019).
8. Красножон Т.В. Соціальне сирітство в Україні як соціально-педагогічне явище Вісник. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. 2009. 122-124 с.

9. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): навч. посіб. для студ. ЗВО. 3-є вид. змін. й доп. Тернопіль: ТНЕУ. 524 с.

*Кузишин Р.М.
студент юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.ю.н., професор,
завідувач кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права ТНЕУ
Гречанюк С.К.*

РОЛЬ ЗМІ В РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ, ДЕМОКРАТІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Чим більш розвинутим є громадянське суспільство, тим легше громадянам захищати свої інтереси, тим більшими є їхні можливості щодо самореалізації в різних сферах суспільного життя і тим меншою є небезпека узурпації політичної влади тими чи іншими її органами або окремими особами. Відстоюючи матеріальну й духовну незалежність людини від держави, домагаючись правової гарантії такої незалежності захисту приватних і суспільних інтересів людей, громадянське суспільство активно сприяє процесам політичної демократизації, набуття державою ознак держави правової. Рівновага між громадянським суспільством і державою є важливим фактором стабільного демократичного розвитку, а порушення її веде до гіпертрофії владних структур, відчуженості і політичного безсилля народу.

Тому, у ситуації політичної і адміністративної реформи в Україні, громадянське суспільство перетворюється на основну «дійову особу». Держава може ініціювати перехід до нової адміністративної структури, яка має своєю одиницею громаду, однак поки сама громада не візьме ситуацію в свої руки, центральні органи влади ніколи не зможуть підмінити її функції хоча б тому, що не можуть бути обізнаними з усіма обставинами місцевої влади. Громадянське суспільство ж виявляється набагато ближчим до життєвого світу громади. Зміни на регіональному рівні автоматично ведуть до змін у політичній системі, адже нарешті після давно проголошеного відходу від командно-адміністративної системи центральні органи влади реально передадуть частину повноважень, які їй не властиві, регіональній владі, причому, саме владі демократичній [1, с. 12-13].

Однак, з іншого боку, громадянське суспільство залежить від держави і не може набути розвинених форм в умовах політичного насильства й тиранії. Через те зворотній зв'язок у стосунках громадянського суспільства і правової держави – дуже важливий. Визнаючи автономність громадянського суспільства, правова держава має реагувати на запити й потреби асоційованого громадянства, видавати відповідні законодавчі акти та слідувати за їх виконанням, іншими словами, вона повинна створити ситуацію правової захищеності громадян, сформувані сприятливе правове поле для діяльності створюваних ними громадських інститутів. Захищеність конституційних прав є фундаментальною умовою автономності громадянського суспільства і захистом проти беззаконного правління. Тому